

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Łódź, dnia 17 grudnia 2017 r.

Poz. 5477

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR PNIK-I.4102.12.2017 WOJEWODY ŁÓDZKIEGO

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744; z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy „Stanisława Działka” położonej w mieście Łódź nadaje się nazwę: „Jana Nowaka-Jeziorańskiego”.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, zwana dalej ustawą.

Na podstawie art. 1 ustawy nazwy m. in. dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm albo inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy m. in. dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny albo propagujące taki ustrój w inny sposób, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, zobowiązany był zmienić w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Termin ten upłynął z dniem 2 września 2017 r. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego wojewoda w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin dla organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego wydaje zarządzenie zastępcze nadając nową nazwę drodze, ulicy, itd.

W związku z upływem terminu wyznaczonego dyspozycją art. 6 ust. 1 ustawy i nie dokonania zmiany nazwy ulicy „Stanisława Działka” w mieście Łódź, którą Wojewoda Łódzki uznaje za naruszającą dyspozycję art. 1 ustawy, wszczęto procedurę w sprawie nadania nowej nazwy tej ulicy. Pismem z dnia 13 listopada 2017 r. wystąpiono do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, znak: BW-I.020.119.2017, z wnioskiem o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy ulicy „Stanisława Działka”, z art. 1 ustawy.

Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, dnia 8 grudnia 2017 r., wydał pisemną opinię, znak: BUW-940-422(1)/17, w której potwierdził niezgodność nazwy ulicy „Stanisława Działka” z ustawą.

Z ww. opinii wynika, że cyt. „*Stanisław Działek (1908–1945) vel Zieliński, ps. „Stach” był działaczem komunistycznym, członkiem Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej, Komunistycznej Partii Polski, sowieckich władz administracyjnych, ochotnikiem do Armii Czerwonej, członkiem komunistycznego Frontu Walki za Naszą i Waszą Wolność. Od 1942 r. należał do komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej i Gwardii Ludowej.*

Urodził się 15 lutego 1908 r. w Krucicach (pow. poddębicki) w rodzinie zubożałych chłopów. Po zakończeniu nauki w zakresie podstawowym, poszukując pracy, w 1925 r. zamieszkał w Łodzi, gdzie zetknął się po raz pierwszy z ruchem komunistycznym. W 1928 r. wstąpił do nielegalnego Związku Młodzieży Komunistycznej w Polsce. W 1931 r. został członkiem Komitetu Łódzkiego KZMP. Już w roku następnym został sekretarzem tego komitetu, wszedł także w skład Komitetu Okręgowego KZMP. Był zaangażowany m.in. w organizację w strajku włóknarzy łódzkich w 1933 r.

25 listopada 1933 r. został aresztowany za komunistyczną działalność antypaństwową i skazany na 4 lata więzienia, które opuścił na mocy amnestii 3 maja 1936 r. Ponownie rozpoczął działalność w KZMP, a od 1937 r. działał już jako pełnoprawny członek zakonspirowanej Komunistycznej Partii Polski- sekcji polskiej Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) z siedzibą w Moskwie. W latach 1936–1938 za działalność na rzecz państwa sowieckiego i ideologii komunistycznej był wielokrotnie zwalniany z pracy oraz kilkakrotnie aresztowany.

Po wybuchu II wojny światowej, w listopadzie 1939 r., wraz z rodziną przeniósł się do Białegostoku. Podjął działalność kolaboracyjną w strukturach sowieckiej administracji okupacyjnej. Najpierw z rekomendacji sowieckich władz miasta pracował w szpitalu jako instruktor kulturalno-oświatowy, następnie został naczelnikiem wydziału kadr w Komitecie Wykonawczym tzw. Miejskiej Rady Delegatów w Białymstoku.

W grudniu 1940 r. skierowano go do Moskwy na 6-miesięczny kurs polityczny. Wojna niemiecko-sowiecka zastała go na ziemiach okupacji sowieckiej. Podczas wycofywania się Sowietów pod naporem wojsk niemieckich został aresztowany przez Niemców i osadzony w obozie karnym. Udało mu się zbiec i pod nazwiskiem Zieliński przedostać do Łodzi, gdzie w marcu 1942 r. wstąpił do prosowieckiej struktury konspiracyjnej funkcjonującej pod nazwą Front Walki za Naszą i Waszą Wolność. Działał tam wspólnie z Mieczysławem Moczarem, Teklą Borowiakową, Ignacym Logą-Sowińskim i Marią Wedmanową.

Po przegraniu z ZSRS na ziemie polskie grupy dywersyjnej Marcelego Nowotki z poleceniem budowy struktur komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej, od maja 1942 r. był jednym z organizatorów PPR i czołowych działaczy w województwie łódzkim. Uczestniczył w konferencji założycielskiej PPR w Łodzi. Objął stanowisko sekretarza KO PPR Łódź-Podmiejska. Od lipca był również członkiem Komitetu Obwodowego PPR w Łodzi oraz redaktorem „Trybuny Ludu”. Organizował struktury PPR w Ozorkowie i Łęczycy. W Gwardii Ludowej, utworzonej jako zbrojne ramię stalinowskiej konspiracji PPR, ściśle podporządkowanej ośrodkom dowódczym w ZSRS, wszedł w skład dowództwa szczebla okręgowego.

W grudniu 1942 r. został aresztowany na terenie powiatu łęczyckiego przez Gestapo. Początkowo przetrzymywany w Łęczycy, następnie w Łodzi, obozach koncentracyjnych Auschwitz i Mauthausen. Zmarł jako więzień obozu w Ebensee w kwietniu 1945 r.”.

W związku z powyższym, z uwagi na treść art. 6 ust. 2 i 3 ustawy Wojewoda Łódzki uznał za zasadne wydanie zarządzenia zastępczego nadającego ulicy „Stanisława Działka” nazwę „Jana Nowaka-Jeziorańskiego”.

Jan Nowak-Jeziorański (ur. 2 X 1914 r., Berlin, zm. 20 I 2005 r., Warszawa). Publicysta, polityk, pisarz, z zawodu ekonomista. Legendarny Kurier z Warszawy.

Uczęszczał do Gimnazjum Państwowego im. Adama Mickiewicza w Warszawie, ukończył studia ekonomiczne w Poznaniu. Po ukończeniu Szkoły Podchorążych Rezerwy Artylerii im. Marcina Kątskiego został skierowany do odbycia dalszej służby wojskowej. Wziął udział w kampanii wrześniowej jako żołnierz 2. Dywizjonu Artylerii Konnej. W czasie walk na Wołyniu trafił do niemieckiej niewoli. Po ucieczce od 1941 r. w konspiracji, 1941–43 kurier i kolporter w Podwydziale „N” BIP KG ZWZ-AK.

W latach 1943–45 kurier i emisariusz Naczelnego Wodza oraz Komendanta Głównego AK. Zgłosił się jako ochotnik na funkcję kuriera AK do władz polskich poza krajem. Został wysłany do Poselstwa Polskiego w

Sztokholmie, gdzie przekazał rezydentowi polskiego rządu materiały dotyczące sytuacji w okupowanej Polsce. Jego kolejną misją było przekazanie informacji z kraju bezpośrednio najwyższym władzom RP na uchodźstwie w Londynie. Tamże spotkał się m. in. z Władysławem Raczkiewiczem, naczelnym wodzem Kazimierzem Sosnkowskim i premierem Stanisławem Mikołajczykiem, a ze strony brytyjskiej z Ministrem Spraw Zagranicznych Anthonym Edenem oraz z premierem Winstonem Churchillem.

Walczył w Powstaniu Warszawskim. Pracował w radiostacji „Błyskawica”, nadając codziennie wiadomości z Warszawy do Londynu. Po upadku Powstania wyruszył w trzecią misję kurierską wspólnie z poślubioną podczas Powstania łączniczką „Gretą”. Przez Niemcy, Szwajcarię i Francję dotarli do Londynu, gdzie dostarczyli aliantom informację o sytuacji w Polsce, w tym dokumentację Powstania Warszawskiego.

Po wojnie znajdował się na uchodźstwie, powrócił na stałe do kraju w 2003 r. W latach 1948–52 był redaktorem Polskiej Sekcji BBC, 1952–75 dyrektorem sekcji polskiej Radia Wolna Europa, następnie we władzach Kongresu Polonii Amerykańskiej. W 1978 r. Zbigniew Brzeziński, doradca Jimmy'ego Cartera, mianował go konsultantem amerykańskiej Narodowej Rady Bezpieczeństwa.

W 1994 r. został odznaczony Orderem Orła Białego.

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega wątpliwości, iż Jan Nowak-Jeziorański za swoją działalność na rzecz ruchu oporu w trakcie II wojny światowej oraz późniejszą działalność dziennikarską, polityczną i społeczną zasługuje na upamiętnienie.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat. Zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), na zarządzenie zastępcze Miastu Łódź przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem Wojewody Łódzkiego.

Wojewoda Łódzki

Zbigniew Rau

Otrzymują:

1. Prezes Rady Ministrów
2. Rada Miejska w Łodzi
3. Prezydent Miasta Łodzi
4. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
5. Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu